

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 3. veljače 2010.

Sveti Dominik – istinski propovjednik evanđelja

Draga braćo i sestre!

Nakon što sam predstavio sjajni lik Franje Asiškog, danas bih htio govoriti o drugom svecu koji, u istom dobu, dao je temeljni doprinos obnovi Crkve svoga doba. Riječ je o svetom Dominiku, utemeljitelju Reda braće propovjednika, poznatom i kao braća dominikanci.

Njegov nasljednik na čelu Reda, blaeni Jordan Saksonski, u tekstu poznate molitve daje cjeloviti portret svetog Dominika: "Izgarajući od revnosti prema Bogu i zapaljen nadnaravnim arom, po svojoj beskrajnoj ljubavi i snanom duhovnom aru sav si se zavjetom trajnog siromaštva posvetio vršenju apostolata i propovijedanju evanđelja." Upravo to je temeljna crta Dominikova svjedočenja koju se redovito ističe: on je uvijek govorio s Bogom i o Bogu. U ivotu svetaca, ljubav prema Gospodinu i prema blinjemu, traenje Boje slave i spasenja duša idu uvijek jedno s drugim ukorak.

Dominik se rodio u Španjolskoj, u Caleruegi, oko 1170. godine. Potječe iz plemićke obitelji iz Stare Kastilje. Uz potporu ujaka svećenika školovao se u slavnoj školi u Palenciji. Odmah se istaknuo zanimanjem za proučavanje Svetog Pisma i ljubavlju prema siromašnima, i to tolikom da je prodavao knjige, koje su u njegovo doba predstavljale veliku vrijednost, kako bi, od tako stečenog prihoda, pomogao rtvama bijede.

Nakon što je zaređen za svećenika, izabran je za kanonika prvostolnog kaptola u svojoj rodnoj

biskupiji, Osmi. Premda je to imenovanje moglo predstavljati put prema stjecanju ugleda u Crkvi i u društvu, on ga nije doivljavao kao osobni presti, niti kao početak briljantne crkvene karijere, već kao slubu koju mora vršiti predano i ponizno. Zar nije moda istina da na napast karijere i vlasti nisu imuni ni oni čija je zadaća voditi i vršiti vlast u Crkvi? Podsjetio sam na to prije nekoliko mjeseci, tijekom ređenja nekih svećenika: "Ne traimo vlast, ugled, poštivanje prema nama samima. Znamo kako neke stvari u građanskom društvu i, nerijetko u Crkvi, trpe zbog činjenice da mnogi od onih kojima je dodijeljena neka zadaća, rade za sebe a ne za zajednicu" (Omelia. Cappella Papale per l'Ordinazione episcopale di cinque Ecc.mi Presuli, 12. rujna 2009.).

Biskup Osme, koji se zvao Diego, pravi i gorljivi pastir, zamijetio je ubrzo Dominikove duhovne osobine i odlučio je uzeti ga za svoga suradnika. Zajedno su pošli u Sjevernu Europu, kako bi izvršili diplomatske misije koje im je povjerio kastiljanski kralj. Na tome putovanju Dominik je uvidio dva velika izazova za Crkvu svoga doba. Prvi su predstavljali narodi na sjevernim granicama europskog kontinenta koji još uvijek nisu evangelizirani, a drugi vjerski raskol koji je slabio kršćanski ivot u Junoj Francuskoj, gdje su neke krivovjerne skupine svojim djelovanjem stvarale pomutnju i udaljavale ljude od vjerskih istina. Misijski rad s onima koji ne poznaju svjetlo evanđelja i djelo ponovne evangelizacije kršćanskih zajednica postali su tako apostolski ciljevi koje je pred sebe postavio Dominik. Papa, kojem su se biskup Diego i Dominik uputili da potrae savjet, zatraio je od ovog potonjeg da se posveti propovijedanju albigenzima, krivovjernoj skupini koja je zastupala dualističko shvaćanje stvarnosti. Albigenzi su naime učili da postoje dva jednako moćna principa stvaranja: dobri i zli princip. Prezirali su stoga materiju, odbacujući također enidbu, a išli su čak dotle da su nijekali Kristovo utjelovljenje, sakramente u kojima se Gospodina moe "dotaći" pomoću materije i uskrsnuće tijela. Albigenzi su cijenili ivot u siromaštvu i skromnosti – u tome su čak bili uzorni – i kritizirali bogatstvo klera toga doba. Dominik je s oduševljenjem prihvatio to poslanje, koje je vršio primjerom vlastitoga ivota u siromaštvu i skromnosti, propovijedajući evanđelje i vodeći javne rasprave. Tome poslanju propovijedanja Radosne vijesti posvetio je ostatak svoga ivota. Njegovi će duhovni sinovi ostvariti također ostale snove svetog Dominika: misiju ad gentes, naime naviještaj onima koji još uvijek ne poznaju Krista, te misijski rad s onima koji ive u gradovima, prije svega u sveučilišnim središtima, gdje su nova intelektualna stremljenja bila izazov za vjeru učenih vjernika.

Taj nam veliki svetac doziva u svijest kako u srcu Crkve mora uvijek gorjeti misijski ar, koji neprestano potiče na prvi navještaj evanđelja i, tamo gdje je to nuno, na novu evangelizaciju: Krist je, naime, najdragocjenije dobro koje muškarci i ene svakog doba imaju pravo upoznati i ljubiti! Utješno je vidjeti kako i u današnjoj Crkvi ima mnogo onih – pastira i vjernika laika, članova starih redovničkih redova i novih crkvenih pokreta – koji su s radošću uložili svoj ivot za ovaj najviši ideal: naviještati i svjedočiti evanđelje!

Dominiku Guzmanu pridružili su se kasnije drugi, privučeni istim nadahnućem. Na taj je način, od prve zajednice u Toulouseu, postupno nastao Red braće propovjednika. Dominik se, naime, u punoj poslušnosti smjernicama papa svoga doba, Inocenta III. i Honorija III., posluo drevnim

pravilom svetoga Augustina, prilagodivši ga potrebama apostolskog ivota, koji su naveli njega i njegove drugove propovijedati seleći se s jednoga mjesta na drugo, ali vraćajući se, zatim, svojim samostanima, studiju, molitvi i zajedničkom ivotu. Dominik je, na osobit način, stavio naglasak na dvije vrijednosti koje je smatrao neophodnima za uspjeh evangelizacijskog poslanja: to su zajednički ivot u siromaštvu i u studiju.

Prije svega, Dominik i braća propovjednici su se predstavljali kao prosjaci, to jest nisu imali velike posjede kojima bi trebalo upravljati. Zato su imali više vremena na raspolaganju za studij i propovijedanje po raznim mjestima a to je ujedno predstavljalo konkretno svjedočanstvo pred narodom. Upravljanje dominikanskim samostanima i provincijama bilo je povjereno kapitulima, na kojima su birani poglavari, koje bi kasnije potvrđivali viši poglavari; riječ je, dakle, o ustroju koji je poticao bratski ivot i odgovornost svih članova zajednice, zahtijevajući snana osobna uvjerenja. Izbor toga sistema upravljanja proizlazio je upravo iz činjenice da su dominikanci, kao propovjednici istine o Bogu, morali ivjeti dosljedno onomu što propovijedaju. Istina koju se proučava i dijeli s braćom u ljubavi najdublji je izvor radosti. Blaeni Jordan Saksonski kae o svetom Dominiku: "On je prihvaćao svakog čovjeka u krilo ljubavi i, budući da je sve ljubio, svi su ljubili njega. Postavio si je za osobno pravilo radovati se s radosnima i plakati s onima koji plaču" (Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum autore Iordano de Saxonia, izd. H.C. Scheeben, [Monumenta Historica Sancti Patris Nostri Dominici, Romae, 1935.]).

Nadalje, Dominik je, s mnogo odvanosti, elio da njegovi sljedbenici steknu solidnu teološku naobrazbu te ih je bez oklijevanja slao na sveučilišta toga doba, premda su mnogi crkveni ljudi gledali sa podozrenjem na te obrazovne ustanove. Konstitucije Reda propovjednika pridaju veliku vanost studiju kao pripravi na apostolat. Dominik je stoga elio da se njegova braća predano, marljivo i pobono posvete studiju koji se temelji na duši svakog teološkog nauka, to jest na Svetom pismu, i koji uzima o obzir pitanja koja postavlja razum. Razvoj kultura nalae od onih koji vrše slubu Riječi, na raznim razinama, da steknu dobru naobrazbu. Pozivam stoga sve, kako pastire tako i laike, da njeguju tu "kulturnu dimenziju" vjere, kako bi se ljepota kršćanske istine sve bolje shvaćala a vjera doista produbljiivala, jaćala a i branila. U ovoj Svećenićkoj godini, pozivam sjemeništince, bogoslove i svećenike da cijene duhovnu vrijednost studija. Kvaliteta svećenićke slube ovisi, među ostalim, o velikodušnosti kojom se prianja proućavanju objavljenih istina. Dominik, koji je elio osnovati redovnićki red propovjednika i teologa, podsjeća nas da teologija ima duhovnu i pastoralnu dimenziju koja obogaćuje duh i ivot. Svećenici, posvećene osobe kao i svi vjernici mogu pronaći duboku "duhovnu radost" u kontemplaciji ljepote istine koja dolazi od Boga, istine koja je uvijek aktualna i iva. Geslo braće propovjednika – contemplata aliis tradere (drugima prenositi plodove svoga razmatranja) – pomae nam, zatim, otkriti pastoralnu tenju u kontemplativnom studiju tih istina, naime potrebu da se saopći drugima plod vlastite kontemplacije.

Kada je Dominik 1221. godine umro u Bologni, gradu koji ga je proglasio svojim zaštitnikom, njegovo je djelo već bilo doivjelo veliki uspjeh. Red braće propovjednika, uz potporu Svete Stolice,

proširio se u mnogim europskim zemljama na korist čitave Crkve. Dominik je proglašen svetim 1234. i on nam sam, svojom svetošću, pokazuje dva sredstva koja su nuna da bi apostolsko djelovanje bilo djelotvorno. To je, prije svega, marijanska pobonost, koju je on njegovao s njenošću i koju je ostavio kao dragocjenu baštinu svojoj duhovnoj djeci, koji su u povijesti Crkve imali veliku zaslugu širenja molitve svete krunice, tako drage vjerničkom puku i tako bogate evanđeoskim vrijednostima; krunica je uistinu prava škola vjere i pobonosti. Pored toga, Dominik, koji je preuzeo na sebe brigu za neke enske samostane u Francuskoj i Rimu, bio je potpuno uvjeren u vrijednost molitve zagovora za uspjeh apostolskog rada. Tek ćemo u raju shvatiti koliko molitva klauzurnih redovnica djelotvorno prati apostolski rad! Svakoj od njih izraavam zahvalnost i upućujem srdačan pozdrav.

Draga braćo i sestre, neka nasivot Dominika Guzmana sve potakne da budemo gorljivi u molitvi, hrabri u ivljenju vjere i duboko zaljubljeni u Isusa Krista. Po njegovu zagovoru, molimo Boga da uvijek obogaćuje Crkvu istinskim propovjednicima evanđelja.